

# Motion till riksdagen

1987/88:Jo209

av Lars Werner m. fl. (vpk)

om slopad matmoms

---

De höga matpriserna har under mycket lång tid varit föremål för allmän debatt. I början av 70-talet föreslog vpk för första gången att matmomsen skulle slopas. Genom slopad moms på maten kunde prispressen uppåt på matvarorna minskas, samtidigt som man skulle få bort en för de vanliga människorna stötande och orättvis beskattning som slår hårt mot främst de lågavlönade med stor försörjningsbörd.

För att möta den starka opinion som fanns mot de höga matpriserna föreslogs under hösten 1972 införandet av livsmedelssubventioner för att på så sätt minska momsens genomslag på priserna. Subventionernas storlek har varierat under åren och är nu — stick i stäv med en utbredd opinion — på väg att undan för undan slopas. Detta sker trots att förerädare för den nu sittande regeringen under de borgerliga regeringsåren mycket hårt kritiserade liknande nedskärningar av subventioner under dessa år.

De minskade subventionerna, som i år kan höja mjölkpriset med ca 20 öre/liter, är naturligtvis ett resultat av det marknadsekonomiska tänkande som in absurdam nu också omfattas av den socialdemokratiska regeringen, samtidigt som man tydligen inte tvekar att lasta på främst barnfamiljerna ökade kostnader för maten. Detta trots att den allmänna debatten nu handlar mycket om fördelningspolitiken, matpriserna och matmomsen. Flera undersökningar visar också på att den allmänna opinionen är för en lägre eller slopad matmoms och nu har också ett ytterligare parti (centern) tagit upp frågan om matmomsen.

## Statens inkomster

Undan för undan har de indirekta skatterna ökat i betydelse för statens inkomster. I årets budget beräknas att momsinkomsterna skall ge staten ca 80 miljarder kronor medan inkomsterna avseende fysiska personers inkomst av tjänst, rörelse och reavinst beräknas ge 59 miljarder. Inkomsterna från matmomsen torde ligga strax över 20 miljarder kronor, dvs. ca en fjärdedel av de totala momsintäkterna och ungefär en tredjedel av inkomstskatterna. Dessa proportioner ger i sig själva argument för det orimliga i att ha en matskatt av detta slag.

De nordiska länderna är i stort sett ensamma om att ha lika hög matskatt som moms i övrigt. EG-länderna har lägre matskatt. Detsamma gäller Ung-

ern som nu infört moms på varor i allmänhet men undantagit maten och en rad andra nödvändighetsvaror från beskattning.

Mot. 1987/88  
Jo209

## Matkostnaderna ökar mest

Under en följd av år har de nödvändiga utgifterna för såväl bostad som mat ökat mera än priserna i genomsnitt. Tillsammans med kostnaderna för bostaden har dessa för de lågavlönade relativt tyngsta utgifterna ökat *mera* än andra priser på varor som är mer undgängliga. Därför kan man slå fast att matmomsen medverkar till en inflation som för de vanliga inkomsttagarna är negativ i innehåll och fördelning.

Enligt en bedömning som vid årsskiftet utförts av SPK, statens pris- och kartellnämnd, riskerar även i år matpriserna att stiga mer än den allmänna inflationen. Undersökningen är grundad på enkät bland 60 % av företagen på livsmedelsområdet. Ovanpå detta kommer sedan den slutliga matmomsen som ju tas ut av konsumenterna.

## Basmat/subventioner

Ofta talas om att "basmaten" bör göras billigare. Begreppet basmat är inte alldeles solklart. Dels varierar matvanor med olika kulturer, dels finns det de som vill ge begreppet ett hälsoinnehåll genom att utesluta varor producerade på visst sätt eller utesluta varor med högre fetthalt osv. Dessa definitioner är värda all respekt, men möjligheten att urskilja ett enkelt sortiment av "basmat" försvårar så länge man tvistar om vad som bör medräknas i begreppet. Om man accepterar de varor som tas med i matpyramider och kostcirklar och benämns som basmat, så hamnar man i stort sett på de varor som tidigare subventionerats vid något tillfälle plus frukt, grönsaker och fisk. Dessa varor svarar också för den tyngsta delen av hushållens matinköp, varför riktade subventioner mot dessa varor för att eliminera momseffekten är verkningsfull både av ekonomiska och andra skäl.

Subventionsinstrumentet kan med fördel användas om riksdagen inte är beredd att gå hela vägen med totalt slopad matmoms, eller som instrument under den tid som krävs för utarbetande av förslag om slopad matmoms och konstruktion av skattetekniken.

Som ovan nämnts — och som också framkommit i den allmänna debatten om matpriserna — så finns det starka fördelningspolitiska skäl för att redan i år öka livsmedelssubventionerna, vilket också föreslås nedan i denna motion.

## Sänkt eller slopad matmoms?

Diskussionen förs ofta i termerna slopad eller sänkt matmoms. Enligt vår uppfattning så är det — om man inte är beredd att gå hela vägen — bättre att rikta subventioner mot de viktigaste varorna som ovan nämnts i stället för att sänka några procent på hela sortimentet. De begränsade medel som står till förfogande får därigenom största möjliga effekt.

## Hemställan

Mot. 1987/88

Jo209

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen till *Livsmedelssubventioner* för budgetåret 1988/89 anslår 4 000 000 000 kronor utöver vad regeringen föreslagit som ett första steg i slopande av livsmedelsmomsen.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om slopande av momsens på livsmedel i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 13 januari 1988

*Lars Werner (vpk)*

*Bertil Måbrink (vpk)*

*Nils Berndtson (vpk)*

*Hans Petersson (vpk)*  
*i Hallstahammar*

*Jörn Svensson (vpk)*

*Inga Lanz (vpk)*